

PLURALISMUL BUNĂSTĂRII : ÎN CĂUTAREA DIMENSIUNILOR ETICE ALE PREVIZIUNII BUNĂSTĂRII ÎN EUROPA

după Douwe van Houton

Pornind de la teoriile statului bunăstării (welfare state), lansate cu mai mulți ani în urmă și transpuse în practică în majoritatea statelor Europei occidentale, autorul acestui demers socio-economic și etic reactualizează această problematică, în prezent, prin prisma transformărilor sistemice, de structură și profunzime, politice, economice și sociale, care au loc în Estul Europei, trezind interesul asupra consecințelor acestor transformări, în planul integrării europene potențiale și/sau a dezintegrării statelor naționale din Europa...

Se arată că, deși statele bunăstării s-au asociat cu capitalismul, cu democrația și societatea civilă, pe fondul creșterii economice și confortului generalizat, oferit de societățile de consum din Vest, totuși birocratiile est-europene au asimilat la rîndul lor această sintagmă, implicîndu-se — dar numai teoretic, ideologic și mai ales demagogic — în ceea ce numeau cu emfază : planificarea bunăstării !

Prăbușirea sistemelor autocrate, totalitare din Estul european, a dus și la reluarea și relansarea dezbaterilor statului bunăstării și a atributelor acestuia, de data aceasta pe o bază realistă, ancorată în posibilitățile concrete de implementare în practică, corespunzătoare percepției calității vieții individuale și sociale.

În aceste condiții, una dintre problemele actuale și de perspectivă, aflate în centrul dezbaterilor despre bunăstare, este cea a *pluralismului bunăstării*, pluralism care arată că, alături de cele două condiții esențiale ale edificării statului bunăstării (societatea civilă, democratică și economia de piață, liberă, concurențială), pentru atingerea acestui obiectiv, mai trebuie avute în vedere multe alte elemente, cum ar fi :

- elemente de individualitate pură ;
- elemente relative, comparabile ;
- rețelele sociale ;
- voluntari (oferta voluntară) ;
- organizațiile non-profit ;
- industriile bunăstării profitului ;
- birocrăția statului.

Toate aceste elemente trebuie circumscrise direcțiilor prospective ale bunăstării, ordonate într-o asemenea funcționalitate, încît să poată satisface cît mai complet și operativ întreaga paletă de nevoi, cerințe, obligații și alte asemenea caracteristici.

În contextul cercetărilor pentru integrarea europeană, din punctul de vedere al discuțiilor pe tema bunăstării, în special în domeniul politicilor sociale și ale drepturilor omului, se impune o evaluare unitară a pluralismului, conectată la standardele europene și bazată implicit pe un sistem comun de valori. Acest sistem de valori europene trebuie să-și elaboreze standardele etice cu privire la supraveghere, protecție și bunăstare, pînă la *cererea specifică de bunăstare, formulată ca drept european*. De asemenea, a fost confruntat cu probleme etice și un alt aspect specific al bunăstării, referitor la ocrotirea sănătății și protecția mediului înconjurător; în acest caz se pune din nou problema a ceea ce trebuie să însemne și ce nu trebuie să reprezinte integrarea europeană? Poate însemna această preocupări și soluții comune, aplicate unitar și/sau concertat pentru rezolvarea acestor probleme, ori trebuie să acceptăm pluralismul etic de asemenea?

În concluzie, pluralismul bunăstării pe o scală europeană este bivalent: pe de o parte are avantajul diversificării; iar pe de alta, se referă la drepturile sociale, ghidate după un sistem comun de valori, privitor la previziunea bunăstării. Potențialul sfîrșit al statului națiunii nu poate implica dezmembrarea birocrățiilor bunăstării, dar va evoca pregătirile supranaționale pentru nevoile specifice; aceste pregătiri solicită însă solide temelii culturale.

Or, cel puțin în prezent, fundamentele culturale și dimensiunile lor etice, cu privire la previziunea bunăstării, sînt problematice. Unul din aspectele rămase fără răspuns încă — spre exemplu, se referă la posibilitățile unui sistem comun de valori ale bunăstării și la fundamentele din cadrul acestuia. Inițial, intervențiile lor au fost fondate profesional pe un instrumentar rațional, dar acest lucru a devenit un vis spulberat în zilele noastre. De aceea prezentul și perspectiva imediată, dar și cea pe termen mediu și lung, presupun căutarea unor direcții noi de teorie și acțiune, cu atît mai mult cu cît se pare că ne aflăm într-o perioadă de impas al fenomenului cultural, ca să nu spunem „într-o eră a sfîrșitului culturii...”, parafrazîndu-l pe Douwe van Houten.

Ovidiu Dîmbean-CREȚA